

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutraj izdane popoldne, večerne izdane pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogni ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h. ali gl. 6-60
 pol leta . . . . . 6 „ 60 „ 3-30
 četrt leta . . . . . 3 „ 40 „ 1-70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in postavnice se računajo po petih vrstah. Če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

SOČA

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
 se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopis naj se pošilja le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katero ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošilja le upravnishtvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nanski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

(Večerno izdaje.)

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Učiteljsko vprašanje.

V Gorici, 23. jun. 1902.

Ko je bil sprejet zadnji priboljšek učiteljskim plačam, je pozdravil dr. Tuma oni priboljšek kot pričetek zboljšanja gmotnega stanja našega učiteljstva. Občutek po dovolitvi onega malega priboljška je bil ta, da se je dalo nekaj malega, da pa stojimo pred rešitvijo učiteljskega vprašanja tu skoro tako kakor poprej, kajti storjen je bil s priboljškom le mal korak naprej, kakor je odmevalo iz učiteljskih vrst.

Učiteljstvo je vložilo na deželni zbor zopet prošnjo za ureditev svojega gmotnega stanja in že v prvi seji deželnega zbora v soboto smo čuli radi tega glasove od obeh stranij deželnih poslancev.

Dr. Luzzatto je stavil predlog, da se izvoli šolski odsek 7 členov, kateri naj se bavi temeljito z učiteljskim vprašanjem ter stavi predlogo. — Dr. Luzzatto je govoril kot zastopnik svoje frakcije v laškem klubu.

Oglasil pa se je tudi dr. Marani kot zastopnik ostalega dela laškega kluba ter se pridružil nazorom dr. Luzzatta, ki merijo na to, da se končno uredi tudi v naši deželi plačilo učiteljev.

Oglasil se je tudi dr. Tuma, ki se je potegnil kot zastopnik narodno-napredne stranke za učiteljstvo, pridruživši se obema predgovornikoma, da je končni čas, da se reši učiteljsko vprašanje v naši deželi.

Od treh stranij smo torej čuli glas, da treba naše učiteljstvo plačati! Nadamo se, da bodo te tri strani v deželnem zboru tudi dovolj močne, da se uresniči lepe besede, katere smo čuli v soboto v prilog učiteljstvu. Vrh tega je bil predlog, da se izvoli šolski odsek, sprejet soglasno, in v njem so zastopniki vseh stranij. Pričetek akcije, katera meri na to, da se ugodni zahtevam učiteljstva, je torej kar najboljši.

Sosednje dežele so nas že pred lepim časom prehiteli s primerno rešitvijo učiteljskega vprašanja. Kaj čuda, da

prihajajo potem vedno pogosteje in vedno odločneje iz vrst učiteljstva v naši deželi glasovi, da naj se kaj stori tudi za naše učiteljstvo. Umevno, da radi tega, ker je gmotno stanje učiteljstva drugodi urejeno dostojneje, bežijo učitelji in učiteljice iz naše dežele drugam, akoravno bi rajši službovali doma v Primorju, kjer jim je tekla zibelka.

O učiteljskem vprašanju se je v zadnjih časih premnogo pisalo in razpravljalo. Čuli so se najraznovrstnejši nasveti, različna mnenja, bil se je boj, kateri pa ni mogel drugače končati nego s tem, da so prevladali nazori, katere je gojilo naše učiteljstvo že davno glede ureditve svojega gmotnega stanja, in da je prodrlo prepričanje, da so opravilene učiteljske zahteve in da se mora istim tudi ugoditi. Besed je bilo dovolj, sedaj naj jim sledijo dejanja! Prišli smo do alternative: ali pomagati učiteljstvu ali pa ostanemo nekega lepega dne brez učiteljev, in šola propade. Kaj takega pa ne more želeti nikdo, komur je le malec pri sreči blagor našega ljudstva, kdor le malec ve ceniti važnost ljudske šole. Učiteljstvo je velevažen faktor v našem javnem življenju, in s povzdigo učiteljstva povzdignemo tudi šolo, katere važnost se ponekod le še premalo ceni.

Da se uredijo učiteljske plače, treba seveda denarja. To je bila baš ona stran, na katero se je trkalo, ali se ni hotela odpreti. Znamenito pa je prav v tem pogledu, kaj so rekli govorniki v deželnem zboru: dr. Luzzatto, dr. Marani in dr. Tuma. Dr. Luzzatto je povdarjal, da učiteljstvo v sedanjem položaju ne more živeti, kakor se zahteva, dr. Marani je rekel, da treba zagotoviti eksistenco učiteljem, da torej treba dobiti denar v tako svrhu, dr. Tuma pa je v nekakem superlativu, povdarjaje stališče, katero gre učitelju, rekel, da denar se dobi, ako se hoče. Dobimo ga, da plačamo učitelje! O kaki posebni težavi, dobiti denar za plačilo učiteljev, ni bilo niti omembe, marveč iz govorov izerpamo markanten pojav,

kakor da so z denarnim vprašanjem na čistem, in da se dobi modus, po katerem se zagotovi poštenemu delu učiteljstva pošteno plačilo na tak način, da bomo v obče zadovoljni.

Zato pa pozdravljamo kot prijatelji napredka v deželnem zboru započeto akcijo v to svrhu da pridemo za drugimi deželami tudi mi končno na dan z rešitvijo učiteljskega vprašanja v taki meri, da se postavi veljava in ugled učitelja na ono višino, katera jima pritiče, s čemur povzdignemo tudi vspehe naše ljudske šole ter si zagotovimo dobro, značajno in pridno učiteljstvo, ki se bo zavzemalo s pravo unemo za svoj vzvišeni poklic.

Pozdravljamo započeto akcijo v tako svrhu, pričakujej skorajšne ugodne rešitve perečega učiteljskega vprašanja tudi v naši deželi, da ne bo povsodi zaostajala za drugimi.

Opomba uredništva: Priboljšujemo ta članek kot glas iz narodno-naprednih vrst.

Mala stanovanja.

Že dolgo časa je na dnevnem redu vprašanje, kako bi se delavska stanovanja dostojno zboljšala. V Avstriji se je že pred dobrimi dvajsetimi leti spoznalo, da se mora na ta ali oni način pomagati delavcu iz njegovih ozkih, nizkih, zaduhlih stanovanj, za katere je moral še visoko stanarino plačevati. O teh nedostatkah se je javno razgovarjalo ter svetovalo razne odpomočke od privatnikov kakor tudi od uradne strani. Toda vlada je bila le malo dostopna za take reforme, mesto da bi dala sama inicijativo k taki reformi — za kar bi bila kot najvišja upravna oblast že iz sanitetnih ozirih v prvi vrsti poklicana — je navadno še naprotovala. Posebno Taaffejeva vlada je bila kaj neprijazna napram vsem inicijativnim predlogom, ki so prišli od poslancev. In tako se je po dolgem delu in trudu šele leta 1892. posrečilo izdati zakon, ki je dovoljeval nekatere davčne olajšave za nove zgradbe z delavskimi stanovanji. Toda tudi ta zakon ni bil sklenjen na predlog vlade,

ampak zopet so bili zastopniki ljudstva, poslanci, ki so vlado takorekoč prisilili, da je izdala ta zakon. Ta zakon pa ni posebno odgovarjal potrebam ljudstva, kajti moralo se je preveč vpoštevati vladne zahteve in njene fiskalične ozire. Poleg tega so pa davčne oblasti turkam precej čudno tolmačile ta zakon. Da zakon ni odgovarjal faktučnim razmeram in potrebam, kaže pač najboljše dejstvo, da je bilo do konca leta 1901, torej v dobi desetih let, v avstrijski državi 319 poslopij, ki so bila deležna po zakonu dovoljene davčne olajšave.

Industrija se je v zadnjih časih tudi v Avstriji kljub vsem težkočam in oviram povzdignila. Toda na poglaviti to industrijo vzdržujoči faktor — na delavstvo se je pri tem vrlo malo oziralo. Pri nas se še vedno delavca smatra za stroj. V drugih državah pač vidimo, da so se tudi oblasti poprijele delavskega vprašanja ter poskušale z raznimi napravami delavcu olajšati njegov obstoj. Avstrija se pa le težko pripravi, da bi vsaj nekoliko napredovala v tem oziru... Toda dejstva govore, in tako je tudi naša vlada vzlic svoji kratkovidnosti videla sramotne nedostatke pri delavskih stanovanjih. In zadnji prestolni govor je namignil, da se namerava v tem oziru nekoliko odpomoči.

Dne 3. junija t. l. je bil na dnevnem redu državnega zbora načrt zakona o davčnih olajšavah za delavska stanovanja. Odkrito se mora priznati, da ta zakon daleko nadkriljuje prejšnjega, ki je sicer prišel z mesecem februarjem ob veljavo. Prejšnji zakon je dovoljeval le 24-letno oprostitvev stanarinskega davka in petodstotnega davka od svote, koje donasajo davka proste hiše — novi zakon pa oprošča tudi hišnorazrednega davka ter znižuje pristojbinski ekvivalent. Stari zakon je dovoljeval olajšave le poslopjem z delavskimi stanovanji, novi pa tudi hišam za posamezne družine, potem za neozenjene, spalnimi in ložijskim hišam in pa dobredelnim zavodom. S tem, da se je zakon tako razširil, se je le omogočilo, da se bo z večjo unemo začelo skrbeti za te slojeve. Tudi določbe o velikosti stanovanj so se zboljšale, vsaj boljše diferencirale, in sicer posebej za družinska stanovanja, posebej za bivališča, namenjena neozenjenecem. Važno

voriti s Švjateckim, povedati mu kaj o svoji sreči, o tem, kako se je vse lepo izvršilo in kako ljubim Katrico... Zadržujem, toda ne gre. Naposled, ko sva bila že blizu delavnice, pravim: »Priznaj, Švjatecki, da je življenje vendar le lepo.«

Švjatecki se vstavi, pogleda me izpod čela ter dé:

»Kuzek!«

Tega večera nisva več govorila.

VII.

Teden dni po moji zaroki so dospeli moji »Židje« na razstavo.

Sliko so nastanili v posebni sobi in društvo je pobiralo posebno vstopnino. Polovica čistega dobička namenjena je meni... Na razstavi je gnječa od jutra do večera.

Bil sem tam samo enkrat, pa ker so več ogledovali mene nego sliko, tjekaj ne pojdem več. Čemu se imam jeziti po nepotrebnem?

Ko bi moja slika bila mojstersko delo, kakoršno se doslej ni bilo videti na svetu, bi občinstvo še vedno zahtevalo pomirjenja one radovednosti, ki ga žene ogledati si »Krao« ali Hotentota, pojedajočega žive golobe.

TA TRETJA.

Kratkočasna povest.

Poljski spisal H. Sienkiewicz.

Posl. Podravski.

(Dalje)

Maloletna bratranka drži porcelanast pladnik, na katerem ležita dva prstana. Oči ji zlezejo iz jamic od radovednosti in ves obred ji dela tako razkošje, da kar poskakuje s pladnikom in prstanoma. Suslovski vstane, vstanejo vsi; čuje se ropot odrtih stolov.

Nastane tišina. Čujem, kako jedna od matron šepetaje omenja, da se je nadejala, da bo moj prstan »čednejši«. Navzlic tej opazki je trenutek tako veličasten, da muhe padajo od sten...

Suslovski jame govoriti:

»Moja otroka, sprejmita blagoslov starišev.«

Katrica poklekne, poklekne tudi jaz...

Kako je moral biti v tom trenutku Švjatecki, kako?!

Toda nisem ga smel pogledati. Zrom na koravdino Katričino sukunjico, ki na

rdečem naslonjaču tvori kaj čedne gube. Roke Suslovskega in gospé Suslovške počivajo na najinih glavah, na kar nadaljuje moi bodoči tast:

»Moja hči. Ti si imela najlepši zglede doma, kaj ima biti žena možu, torej mi ni potreba, učiti te teh dolžnostij, katere ti itak pokaže mož (nadejam se!)... Pa obrnem se k tebi, gospod Vladislav...«

Za tem je sledil govor, med katerim štejem do sto, in doštevši do sto, jamem znovi šteti nazaj do jedne. Suslovski državljan, Suslovski uradnik, Suslovski oče, Suslovski Rimljan ima najlepšo priliko, da pokaže vso velikost svoje duše... Besede: dete, roditelji, dolžnosti, bodočnost, blagoslov, trnje, čista vest — mi brné okrog ušes kakor tropa os, sedajo mi na glavo ter me zbadajo v više imenovana ušesa, v vrat in glavo...

Moral sem imeti ovratnik nekoliko pretesno zapet, kajti jelo me je dušiti. Čujem jok gospé Suslovške, ki me je globoko ganil, kajti bila je zares poštna ženska; čujem žvenket prstanov, ležečih na pladniku, s katerim poskakuje bratranka, Kristus Gospod, kakoršen je moral biti Švjatecki?!

Naposled vstaneva. Bratranka mi pomoli pladnik prav pod nos. Zamenjava s Katrico prstana...

Uf, zaročen sem. Mislim si, da je že konec, toda ni še, ker Suslovski naju povabi, naj greva vse tete prosit blagoslova.

Greva. Poljubujem pet rok, podobnih čapljinim nogam... Vse tete se nadejajo, da jih ne goljufajo njih nade.

Kake za zlodja nade morajo one staviti v me? Stric Jačkovič me objema. Bržkone moram imeti vratnik pretesno zapet...

Toda najhujše je minilo. Mračni so... Prineso čaj.

Sedim poleg Katrice ter se neprestano delam, kakor da ne vidim Švjateckega. Gorila, še enkrat me je močno vznemiril, ko je odgovoril na vprašanje: če si mar ne naliže k čaju nekoliko rižovke (araka), da rižovka se pijo samo iz steklenic... Sicer pa se je večer srečno končal.

Odideva. S potnimi prsi požiram sveži zrak. Zares ovratnik sem imel pretesno zapet.

Molčé korakava s Švjateckim domu. To molčanje jame mi presedati in kmalu mi postane nezno. Čutim potrebo, go-

bode vendar 70 tisoč kron. Sedaj pa poroča „Soca“, da se je delo oddalo tvrdki Rizzani-Venier iz Italije! Kakor znano, je del te ceste na goriski strani dogradil domači naš podjetnik Lončarič, ki je pa imel izgubo pri delu. Mesto da bi se delo nove ceste razpisalo in povabilo tudi tega, oziroma druge domače podjetnike, oddalo se je delo laški tvrdki, ki bode ondi koristila imela, ko je domačin moral doplačati! — Opozarjamo našo javnost na vse to, kakor tudi na zgradbo železnice Trst-Parčičev, o kateri se čujejo jako čudne stvari in katera bode poleg Lloydove in bolniške afere tretja, — ki je vredna, da se za njo zanimajo tudi naši državni zastopniki! Več o tej progji v kratkem!

S Kanalskega smo dobili — iz, s katerim se pojasnjuje, da na Kanalskem deluje duhovščina složno z gg. uč. ji in s posvetno inteligencijo v prospeh zelo, zelo zanemarnjenega okraja. Ramo ob rami delujejo v kanal, posojilnici, ustanovili so v lepi slogi „Kmetijsko zadrugo“ v Ročinju ter ustanovljajo enake zadruge na Srednjem, Kambrškem in v A, bi itd.

Če bi bilo greh, cepiti moči kje drugje, bilo bi pa neodpustljiv naroden greh, cepiti jih na Kanalskem, kjer je ubogo ljudstvo daleč zaostalo za drugimi okraji. Zato se je g. dopisnik zelo začudil, ko je čital v „Pr. Listu“ neki napad na g. Zega. Prepričan je, da „Prim. L.“ ni dobil onih besed iz duhovske roke na Kanalskem. To je najbrže poslal listu kedo drugi, morda osebno sovražnik g. župana. Duhovščina kanalska spoštuje in visoko ceni g. župana, saj deluje z njim. Posebno ve ceniti njegove vrline tudi g. dopisnik.

Sodba o klerikalnih listih. — V bavarskem časopisu „Das 20. Jahrhundert“, ki ga ureja duhovnik dr. Klagen, toži dr. Baumüller, da se si širše mešetarji ali kapejski katolicizem ter trdi, da sta glavna znaka klerikalnih listov lažljivost in nepoštenost. Ravno ultramontansko časopisje je krivo, da so ultramontanski katoliki še neshupaticnejši kot zaslužijo: „Tako surovi, zabavljiski, prostaski in lažnjivi, kakršno je južnonemško centromovo časopisje (in kakršno je avstrijsko — med tem v prvi vrsti slovensko!) većinoma ultramontanski katoliki niso“. Končno piše dr. Baumüller: „Da v očeh cerkvenih krogih takega časopisja niso veseli, naj dokazuje sledeči dogodek, ki se je pripetil v neki bavarski škofiji pred zadnjo škofovsko konferenco. Takrat je napadlo nekaj gospodov vprito škofa liberalno časopisje. Škof, ki je po vsej Bavarski znan kot zelo konservativen mož, pa je dejal: Duhovništvo bi moralo biti napram časopisju mnogo objektivnejše.... Kar je v časopisju, zlasti v našem, je deloma osebno prepiranje, deloma pa neresnično povečevanje samega sebe“. O neki odločilni osebi — poslancu bavarskega centra — pa se je izrazil isti škof: „Ta mož trdi, da se bori za stvar Kristusa, v resnici pa dela za svojo osebo in za svoj mošnjček!“ Človek se mora tu nehote spomniti na naše klerikalne liste in na naše klerikalne pršake, ki govore o veri in cerkvi, mislijo pa na klientelo in mošnjček!

Zborovanje pekov. — V petek je zborovalo pri Dreherju okoli 70 pekovskih mojstrov in delavcev, da se domeni glede nedeljskega počitka. Delavci zahtevajo, da se neha delati ob nedeljah ob 6. zjutraj ter da se prične delo v ponedeljek ob isti uri. Vsi gospodarji so se izrekli proti tej zahtevi. Zahtevali so, da se prične delati v nedeljo zopet ob 10. ali 11. ponoči, kasneje pa ne. Dve uri je trajalo zborovanje. Rezultat je ta, da bodo imeli sedaj še delavci sami svoje posebno zborovanje, na katerem bodo formulirali svoje zahteve ter jih predložili gospodarjem.

Nagla smrt. — Usluzbenec pri grofici Latour v Rusiču je pred kratkim podrl z biciklom na tla kmeta Iv. Zorzuta, kateremu je ranil lobanjo. Zdravnik mu je prepovedal hoditi na polje, ali on je hodil ali moral (?) hoditi vsejedno. Na 19. t. m. pa je ubogi Zorzut pri delu padel na tla ter ostal mrtev. Stvar preiskuje sodnija. Zorzut je star 66 let. Latourin uslužbenec, agromom Viktor Vittori je, kakor poročajo, zvonil, ko je vozil za kmetom, ali ker se te ni umaknil, ni mogel na klanec vstaviti kolesa, marveč je zadel v Zorzuta, ki je zletel v drevo in potem na tla.

Idrijska železnica. — O potrebi, da se zveže mesto Idrija z železnico, smo go-

vorili že obširneje. S tem vprašanjem so se bavili tudi v železniskem ministerstvu, in sicer so pretresali 3 načrte: prvi do Sv. Lucije ob reki Idrijici, drugi čez Col v Ajdovščino, tretji pa čez Hodelersico do Vrhnik. Baje se je izreklo železnisko ministerstvo proti prvima dvema načrtoma, ni se pa izreklo proti tretjemu, kateri načrt pa treba še mnogo, mnogo studirati. — Kdor pozna lego Idrije, temu se mora pač čudno zdeti, da se ne misli v prvi vrsti na naravno zvezo s Sv. Lucijo!

Razstava v Nabrežini. — Pišejo nam: Dne 1. t. m. bila je na tukajšnji obrtni soli za klesarje razstava, katero je obiskalo več gospode iz Sežane, tukajšnje okolice in prav mnogo klesarskih gospodarjev in pomočnikov, kakor tudi drugega občinstva.

Razstavo je odprl g. župan. Govoril je potem g. c. kr. okrajni glavar ter izrazil svojo zadovoljnost na šolskem vspehu, zahvalivši učitelje za trud. Slišali smo potem poročilo o šolskem razlaju. Na to je sledila za učečo se mladino imenitna točka: obdarovanje. Bilo je prav mnogo učencev obdarovanih z učili in denarjem (okoli 500 K). In to je popolnoma prav, ker so mnogi zelo, zelo revni. Pravijo, da bodo tudi v prihodnje dajali revnim učencem podpore. Prav je, da se revne v izobrazbi podpira, ker s tem se tudi klesarstvo povzdiga. Po obdarovanju zaklical so vsi na poziv g. voditelja trikratni „živio“ našemu cesarju.

Vsakdo, ki si je razstavo ogledal, izrazil se je prav pohvalno o razstavljenih izdelkih, ki so bili res natanko izvršeni. — Nasim ljudem, posebno Kraševcem, priporočamo, da se poprimejo te obrti ter se poslužujejo klesarske sole v Naarežini.

Smrtno ponesrečeni kolesar. — V četrtek popoldne so napravili 4 kolesarji „kluba slovenskih biciklistov Ljubljana“ popoldanski izlet iz Ljubljane v Logatec. Na povratku iz Logatca so vsi štirje vozili enakoverno do vrha Vrhniškega klanca. Ko je pa cesta pričela padati, je gospod H. Kukla, asistent mestne elektrarne, pričel dirjati, in ker je imel jako vpognjen guvernala, tako da je moral većinoma le v tla gledati in ker je bilo kolo brez zavore, priletel je s tako silo v železnisko zapornico (strango), da ga je vrgla raz kolesa znak, dotim je kolo zletelo na železnisko progo. Padel je tako nesrečno, da je ostal na mestu mrtev. To se je vršilo ob 7/9. uri zvečer, torej še pri svetlem. Prvi in glavni očitavec nesreče je bil železniški čuvaj. Takoj za njim došli sovozači so ga drgnili in skušali spraviti k zavesti, a nesrečnež ni več dihnil. Misli si moramo obupen položaj ostalih treh prijateljev, ki so, nota bene, sami izkušeni, večletni, tudi priletli in torej jako zmerni vozači. Iz Logatca poklicani zdravnik ni mogel drugega kakor konstatirati smrt ter je odredil, da se ponesrečenec prepelje v mrtvašnico na Vrhniko. Ponesrečenec zapušta vdovo z dvema nedoraslimi otrokoma. Kdor je ranjkega poznal, ga pomiluje, ker je bil jako prijazen in miren družabnik. Truplo so pripeljali v Ljubljano. Kolesarji, naučite se kaj iz tega slučaja!

Poročilo o obnem zboru slov. bralnega in podpornega društva priobčimo prihodnje.

Razgled po svetu.

Kranjski deželni zbor je pričel v znamenju skandala. „Katoliški“ poslanci so stavili celo vrsto „nujnih“ predlogov, dr. Šustersič je zahteval, naj se volilni red spremeni na podlagi splošne in enake volilne pravice. Odgovarjal mu je Hribar. Ker je rekel, da bi se moralo spremeniti to, da bi duhovščina več ne zlorabljala spovednice pri volitvah, je nastala obstrukcija. Klerikali so tulili in ropotali. Pri volitvah v odseke so klerikali hoteli imeti udeležbo po razmerju števila poslancev, kar se jim ni posrečilo. Šustersič je imenoval to nasilje in lumparijo. Nastal je krik. Dež. glavar posvari Š. Volitev v odseke so odklonili.

Dr. Šustersič nori po zbornici. Dr. Ferjančič ga je zavrnil večeraj radi očitanja, da je bil imenovan višjim sod. svetnikom na škodo javne koristi. Rekel je, da stori to le radi stranke, v kateri so korektni in nekorrumpirani možje. Na čelu klerikalcem pa stoji individuum, ki je bil kaznovan radi dvomljivih rečij. Šustersič je tulil in žalil dr. F. Sejo so morali pretrgati. Deželni predsednik je odpotoval na Dunaj. Sodi se, da radi dogodkov v zbornici.

Istrski deželni zbor. — Zborovanje je otvoril namestnik Goëss v laskem in slo-

venskem jeziku. Zaprisegel je dež. glavarja Campitellija laški, podglavarja dr. Stangerja pa hrvaški. Zaprisezanje poslancev se je vršilo v njih materinem jeziku. Posl. Venier je protestiral, da je podglavar dr. Stanger govoril v svojem zahvalnem govoru najprvo hrvaški, potem laški, ker je razpravni jezik v zbornici laški. Spincič pa je protestiral proti temu, da je dež. glavar govoril samo laški in ne tudi v jeziku večine prebivalstva. Galerija je ropotala, ko sta govorila dr. Stanger in Spincič hrvaški. Brez tega seve Lahi ne morejo živeti. Vedno v „kulturi“!

Tržaški deželni zbor. — Predsednik je naznanil, da se bo bavilo to zasedanje z novim stavbinskim zakonom in s projektirano premembo volilnega reda v Trstu.

Štajerski deželni zbor. — Predložen je bil načrt zakona o preuredbi deželnozbornskega volilnega reda. Dež. zbor bo štel odsej 4 viriliste in 66 poslancev, med temi 2 nova za Gradec in 4 iz splošnega volilnega razreda. Uvedejo se direktne in tajne volitve. Volilna pravica v mestih in trgih je odvisna od davka najmanj 10 K. Splošna volilna kurija je ustanovljena jednako, kakor ona za državni zbor.

Slovenskih poslancev ni bilo v zbornici. Abstinenca se torej nadaljuje.

Gallški deželni zbor. — Deželni marsal se je v svojem govoru dotaknil od daleč tudi znanega bojnega klica z Marienburga proti Poljakom. Rekel je med drugim:

Ze iz zgodovine poljskega naroda je razvidno, da se narod, ki ima v sebi življensko moč, ki čista svojo minolost in ima dovolj moči za bodoče delovanje, ne da iztrebiti ne z ovirajočimi izjemnimi zakoni, ne z drugimi narodnimi in gospodarskimi proganjanji!! Odgovor na taka proganjanja in krivice pa ne sme biti v brezvpešnih demonstracijah in v se tako lepodonečih govorih, temveč v se intenzivnejšem delu za okrepitve in združenje narodnih sil!

Dalmatinski deželni zbor. — Ko je vstopil novi namestnik baron Handel, so zapustili dvorano demonstrativno radikalni hrvaški poslanci. Vstopili so zopet, ko je začel govoriti predsednik Ivčević. Namestnik je podvarjal, da vlada se bo ozirala zlasti na gospodarsko in socialno stran. Ko je začel govoriti laški, so protestirali radikalni Hrvatje in odšli iz zbornice.

Car obišče Tolstoja? — Govori se, da namerava car obiskati grofa Tolstoja v kratkem. Druga variacija te govore pa trdi, da pride Tolstoj v kratkem v Petrograd na obisk k carju. Bodisi da se pripeti in ali drugi slučaj, ekskomunikacija mora prenehati; sveti sinod pa gotovo zastavi svoj vpliv, da bi se kaj takega ne zgodilo.

Trozveza. — Kakor čujemo, bodo podpisane pogodbe med Avstro-Ogersko, Nemčijo in Italijo glede obnovitve trozveze v najkrajšem času.

Iz Rojana. — V soboto je vložilo na tržaškem magistratu zopet 8 posestnikov iz Rojana prijavo za prestop iz rimsko-katoliške cerkve latinskega obreda v cerkev sv. Cirila in Metoda.

Papeževa sodba o tržaških italijanskih kanonikih. — Nastop „rudece“ italijanske ideje po tržaških cerkvah in po vsej škofiji je prinesel vznemirjenje in razburjenje med slovenske in hrvaške vernike. Nekateri italijanski kanoniki, mesto da bi bili zastopali koristi katoliške cerkve, so še podžigali vročekrvne mlade reformatorje. Tako se je dogajalo in se še dogaja, da se na škodo Kristove cerkve preganjajo slovenske propovedi, slovenske molitvice in slovenski svečniki. Proti takemu postopanju so poslali Slovenci in Hrvatje več pritožeb na Sveto Stolico.

Dunajski „Vaterland“ pa prinaša vest, da sta bila prost Petronio in kanonik Buttignoni za časa njih zadnjega bivanja v Rimu v avdienciji pred papežem. O tej priliki ju je sv. Oče resno svaril in jima polagal posebno na srce ljubezen do drugih narodnostij, do narodnostnega miru.

V Rimu so torej konečno spoznali, kaka so naši rudeci gospodje! Zato cvili današnji „Piccio“. To jih boli, da so v Rimu izgubili vso veljavo ljubljenci Židov in frama-sonov!

Novi škof pa naj gleda, da ne ostane tudi ta papežev opomin mrtvo slovo. Slovenci ne napadajo nikjer italijanskih pravice, svoje pa bodo znali braniti z vsemi zakonitimi sredstvi.

Nemški cesar o krščanstvu. — Nemški cesar je zopet govoril, in sicer sedaj o po-

trebi krščanstva. Govoril je v Aachenu med drugim to-le: „Dežela v Evropi, kjer se vlada mravnost, red in disciplina, spoštovanje obla- stev in cerkve, kjer vsak katolik lahko neovirano živi svoji veri, to je Nemčija. — Te besede me napotujejo do izreka, da morata obe veroizpovedanji složno delati za veliki namen... kdor svojega življenja ne stavi na podlago vere, je izgubljen... Obljubujem torej, da bom celo državo, cel narod, svojo armado in svojo dinastijo postavil pod križ in pod varstvo Onega, o katerem pravi veliki apostol Peter, da razum njega ni bilo dano ljudem nobeno drugo ime, po katerem bi se mogli zveličati.“

Tako je nemški cesar govoril. Kaj pravite, zakaj je jemal tako v zaščito krščanstvo. Nam se zdi, da mu je narekovalo te besede — sovrastvo do Poljakov. Poljaki imajo nekoliko opore na katoliškem centru v državni zbornici. Cesarju to ni všeč, marveč bi videl rad Poljake — osamljene. Nam se zdi, da hoče s takimi besedami, bržčas tudi po dejanjih, vezati nase katoliške Nemce tako, da popolnoma umolknejo ob vladni gonji proti Poljakom. Zdi se nam pa tudi, da je ubral Viljem pravo pot, da to doseže... Kaj pa opravi s takimi besedami med poljsko duhovščino?!

Bolgarija kraljestvo. — Sedanji obisk bolgarskega kneza Ferdinanda na ruskih tleh daje posebno ruskem časopisju povod za najrazličnejša razmotrivanja. Knez Ferdinand in v njegovem spremstvu se nahajajoči zastopniki bolgarske vlade so pri tej priliki zagotavljali carju, da je Bolgarija v vsem udana Rusiji in ji zagotavlja vedno zvestobo. Bolgari so voljni vse storiti, da si ohranijo naklonjenost Rusije, da govori se celo, da je princ Ferdinand voljan zameniti svojo vero, če bi to zahtevala ali vsaj želela Rusija. „Nowosti“ že pišejo, da ni nikakih večjih ovir proti izvedbi te ideje.

Če sta Srbija in Rumunija postali kraljestvi, zakaj bi ne bila tudi Bolgarija. Treba je najti le primernege povoda, da stvar ne bo preveč nepričakovano prišla mej svet. Najprimernejši bi bil trenutek, ko bodo Bolgari praznovali 25-letnico obstoja bolgarske države.

Avstrijske smotke v inozemstvu. — Avstrijska tobačna režijska se pridobiti našim smodkam izvoz v in slvo. Zlasti se obrača v tem pogledu na Rusijo. Zaloga avstrijskih smotk v Varšavi je že ustanovljena. Sedaj se napravijo take zaloge še v Petrogradu, Moskvi, Kievu in Odesi. Dalje smoti tabačna režija postaviti take zaloge smotk tudi v večjih mestih na Angleškem, v Belgiji, Holandiji, na Danskem, Švedskem in Norveskem.

V Ameriko je prislo, in sicer v se-verno Ameriko, letos v maju 83.000 oseb; 900 so jih poslali nazaj. To je doslej največje število, ki se je doseglo v enem mestu. Največ teh izseljencev je iz Italije in iz Avstrije. Iz Nemčije izseljevanje konstantno ponehava.

„L'Autonomie“. — V Londonu je začel izdajati E. Lazarovič pod takim naslovom list z geslom: „La Macédoine aux Macédoniens“ in „L'Albaine aux Albanais“. (Macedonija Macedoncem, Albanija Albancem!) List ima tak namen, kakor drugi, kateri izhaja v Parizu. Pisan je francosko in angleško.

Iz južne Afrike. — Lord Kitchener je odpotoval večeraj iz Kapstadta domov na Angleško.

Naznanilo.

Z ozirom na to, da se ta mesec preselijo c. kr. okrajna in okrožna sodnija, c. kr. davkarija in drugi uradi v novo poslopje v Kapucinsko ulico, si dovoljuje podpisani priporočati slavnemu občinstvu na deželi svojo dobroznano gostilno

„Pri zlatem križu“ (pri Lizi)

v Kapucinski ulici

katera je preskrbljena z dobro kuhinjo ter toči izvrstna bela in črna domača vina. Preskrbljeno je s sobami za prenočišča ter s hlevi za konje in vozove.

Svojim rojakom v mestu in na deželi se toplo priporoča udani

Ivan Katnik, lastnik.

Trgovina modnega blaga!

J. ZORNIK
GORICA

Moderce
pariške zadnje novosti
kupi se najbolj in najceneje pri
J. Zorniku Goriča, Goyška ulica 7.

Z ostrim na šilo jako kratko
dobo moje trgovine, stejem si
v največjo čast javiti, da sem
v dobri od prijateljev, da sem
znajna o moji laskava pri-
oznanila o mojih dobrih, pre-
ciznih in cenah v interesu
modercih,
in je radi tega v interesu
vsake dame, da se pri meni
postreže, kakor se vidijo
vse moderce kakor se vidijo
to modnih listih 50%
ceneje kakor drugod.

Pozor!

Najboljše sredstvo zoper
ščurke
se dobiva po 1 krono in K 1-50
v škatljicah pri Otonu Ho-
manna v Radovljici - Kranjsko.

Gospodična
vešča pisarniškim poslom, po možnosti
knjigovodstva, dobi takoj službo v
„Goriški Tiskarni“ A. Gabršček - v Go-
rici, Gosposka ulica št. 11. - Njena
služba bo: upravnništvo »Soče«, »Pri-
morca«, vodstvo knjižne zaloge
in tiskovin. Pisava čedna! Prednost
znanje drugih navadnih jezikov. -
Plača po pogodbi. - Nekaj kavicje!
- Ponudbe naravnost na tiskarno. -
Reference.

Čistilna voda „Reale“
iz vrečev Mathias, lastnina
Henrika Mattonija v Budimpešti
je toplo priporočena od prvih tu- in
inozemskih zdravniških avtoritet kot
najbolje čistilno sredstvo. Odlikuje se
radi množine soli »Glauber« in grenke
soli, katero ima v sebi ter s svojim
hitrim in dobrim učinkom.
Zaloga za Gorico:
Lekarna G. B. Pontoni.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)
priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu
svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za
vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko
zalogo nagrobnih vencev, za urtvaške po-
trebe, voščene sveče itd. vse po zmerni cen.
Naročila za deželo izvršuje točno in solidno.
Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno
črk na perilo.

Išče se učenca
za čevljarstvo obrt.
Ponudbe sprejema Peter Cotič,
čevljarstvo mojster v Gorici, Gosposka
ulica št. 14.

Rimske toplice.
Tržič (Monfalcone).
Stalna toplina 38°-40°. Doba traja
od 15. maja do konec septembra. Zdra-
vijo se posebno belezni v nogah, rev-
matizem, rakitične in ženske bolezni.

Hiše in zemljišča na prodaj.
Podpisani si usoja naznanjati, da
ima na prodaj dve lepi hiši; pri vsaki
hiši je tudi malo zemljišča in lepo dvo-
rišče. Hiše se nahajajo na lepem kraju
mesta. Ena hiša stane 5.500 gld.,
druga hiša stane 3.300 gld. Natr-
čene se izve pri gosp.
Josipu Kocijančiču v Gorici,
Stračiče št. 14.

C. kr. priv.

ASSICURAZIONI GENERALI V TRSTU.
Stanje društva 31. decembra 1901.

G. rancijski zalogi:		Garancijski zalogi so obteženi kakor sledi:	
1. Osnovna glavnica	K 10.500.050-	1. Posestva in hipoteke	K 31.870.290-66
2. Rezervni dobiček	16.022.487-99	2. Posojila na življenske police društva	17.799.821-32
3. Rezervna gotovina za višje skode	3.488.741-26	3. Posojila na vrednostne papirje	2.467.253-17
4. Rezervni zalog za premije po bilanci A	7.621.065-10	4. Državni in drugi vrednostni papirji	192.468.568-59
5. Rezervni zalog za premije po bilanci B	147.165.146-89	5. Menice v portefoliju	1.140.190-42
6. Gotovina za oskrbo uradnikov	2.903.214-82	6. Obligacije delničarjev	7.350.000-
7. Zalog v korist življenskega oddelka	2.615.741-05	7. Vložki pri raznih bankah, gotovina, dolžniki z odštetimi upniki	7.223.302-95
	K 190.319.427-11		K 190.319.427-11

Skode izplačane lastnim zavarovancem tekom leta 1901 K 27.945.234-91
Prej izplačane svote „ 688.595.391-06
Torej skupna svota vseh izplačanih škod od začetka društvenega obdobja K 716.540.625-97
Tekoča glavnica zavarovancev življenja dne 31. decembra 1901 „ 571.267.823-19

Posobna agentura za življenski oddelek:
A. Michelstädter & Co v Gorici
na Travniku št. 10.

Zastopstvo v Gorici, za mesničami
(ulica Morelli) št. 8.

Karol Draščik,
pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 3.
Priporoča vsakovrstno pečivo, kolače za
birnace, torte i. t. d.
Priporoča se slavnemu občinstvu za
v nobenju naročila ter obljublja solidno
postrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 - GORICA - Via Giardino 8
priporoča
pristna bela in črna vina
iz vipavskih, furlanskih,
briskih, dal-
matinskih in
isterskih
vinogradov.
Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce
Cene zmerne. Postrežba poštena

Dobre ure in po ceni!
s 3-letnim pisanim jamstvom
razpošilja na zasebnike
prva tovarna ur v Mostu (Brat)
Hanns Konrad,
Izvor ur ter zlatine - Most (Češko).
Dobra ura Nem iz niklja fl. 3-75;
srebrna ura fl. 5-80; srebrna
veržica fl. 1-20; budilnik iz niklja
fl. 1-95
Ivrka je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate
in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanj
in p. m. - Ilustrovan cenik zastoj!

Švicarska urarska obrt.
Naznanjamo vsem večakom
častnikom, poštnim, železniškim
in redarskim uradnikom kakor
tudi vsakomur ki rabi dobro
uro, da smo oprejeni
edno razprodajo
novoznajdene origi-
nalne genske 14-
karatne remont ure
zlatega-elektro-pla-
que, sestav glas-
kutte*. Te ure imajo
protimagnetične pre-
ciziski urni stroj, so
najatančneje reguli-
rane in preskušene
in dajamo za vsako uro 3-letno pisano jamstvo.
Okrov, ki je sestavljen od treh odskočnih pokrovcov,
je moderno in krasno izdelan ter napravljen iz novo
iznajdene ameriške goldinske kovine ter prekrit s
14-karat. zlatom, tako, da je podoben čistemu zlatu,
in vsaki jo ne morejo razločevati od prave ure, ki
velja 200 kron. Edina ura na svetu, katero ne zgubi
nikoli zlatega lica. Sprejeli smo v 6. mesecih 10.000
dodatnih naročil in okoli 3000 pohvalnih pisem. Cena
uri za gospode ali dame le 16 kron poštnina in col-
nina prosta. Vsaki uri je brezplačno pridejan mož-
njček od usnja. Krasne in moderne veržice od zla-
tega plage za gospode ali dame (tudi ovrtnjice) po
3- 5- in 8- K. Ako ura ne ugaja, se sprejme
nazaj vsled česar se nima nobenega rizika. Razpo-
šiljanje po poštnem povzleju ali predplačilu.
Naročbe je pošiljati na **Razpošiljanje ur**
„Chronos Basel“ (Švica). Za pisma v Švico je
staviti zanko za 25 stot. na dopisnice 10 stot.

Nova
kleparska delavnica
v Gorici,
ulica Sv. Antona št. 1.
Podpisani se toplo pripo-
roča svojim rojakom v mestu
in na deželi za izdelovanje
vseh kleparskih izdelkov,
kakor: cevij za vodo, žebe za
stavbe, kuhinjske priprave itd.
Prevzema tudi vsako po-
pravo po zmernih cenah.
Zagotavlja točno postrežbo
udani
Karol Čufer,
klepar.

E. LEBHERZ
Gorica
tovarna užigalice
priporoča prebivalcem Primor-
skega svoje izdelke raznih vrst
posebno izvrstne in zanesljive
užigalice
Apollo

Anton Kuštrin
trgovec
z jedilnim blagom
Gosposka ulica št. 23 (v lastni hiši).
Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij,
vsakovrstnega olja, navadnega in najfinjega
„Luka“ po jako nizkih cenah. - V zalogi se
dobivajo testenine tvrdke Znidarski & Valencić
v Ilirski Bistrici; cikorija in žveplenke družbe
sv. Cirila in Metoda ter moke vseh vrst iz
mlinov Jochmann iz Ajdovščine in Majdica
iz Kranja.
Razpošilja naročeno blago tudi na deželo
po pošti od 5 kilogr. naprej.

ADOLF HAUPTMANN
v Ljubljani.
Tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.
Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.
Ilustrovani ceniki so franko na razpolago.

Prodaja na drobno! | Prodaja na debelo!

Artur Makutz - Gorica
Ozka ulica št. 1.
Odlikovana
kleparska delavnica
Tri, oroča svojo kleparsko delavnico ter zalogo kleparskih izdelkov za kuhinjo itd. ima zalogo
žlebov vseh vrst za novo stavbe, ozkoma preskrbi, a iste v najkrajšem času.
Prevzema naročila za vpeljavo strojevalov, tudi požlačenih. - Izdeluje pumpe za vodo. Preraja
vpeljavo vode z cevni vsake vrste.
V lastni zalogi ima stroje za žvepljanje sodov iz cinkanelega železa, škropilnice proti peronospori
ponovljene (v vrtni relov sestavi); mehove za žvepljanje grozdja raznih sistemov itd. itd.
Postrežba točna. - Cene zmerne.

Prosiva zahtevati listke!
Za čas stavbe priporoča vse stavbne potrebščine,
kakor: cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove,
železje, strešna ožna, cevi za stranišča itd. Ima v
zalogi orodje za v-a r kodelstva iz najbolj
slovesnih tovarn. Opozorja na svojo bogato
izber
kuhinjskega in
hišnega orodja
po brezprimerno nizkih
cenah.
Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
pred nadškofijo št. 11.
Edina zaloga
stavbni nosilcev
v Gorici.
Pocinkana žica
za vinograde po nižjih cenah!
Pozor!
Eno krono nagrade
izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrditli
najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri
naju za 100 K blaga.
Prosiva zahtevati listke!

Pozor! Eno krono nagrade!